

IN RĂȘINARIILE LUI OCTAVIAN GOEA

Am ajuns la Rășinari odată cu iarna. Fulgimari de nea se cern peste pădurea de stejar, care ne-a însoțit pe drum pînă la goalele Cîndrelului. Ai mei sînt, la marginea uliței, liniștite, primii pași pe velința albă, care s-a așternut peste pavilele netede de piatră. Călătorul care cercetează pentru întâia oară așezarea Rășinarilor, ar putea să rămînă surprins de aspectul citadin al acestui străvechi sat de oieri. Casele stau strînse umăr lîngă umăr, legate între ele de zidul neîntrerupt al porților, sau aripi de stejar, fectate în ținte lucitoare, ca fafa fiorenților de odinioară. ~~Porțile nu sînt simple în lărmă, cum ar să zădărească valea Cîndrelului, ci îngemănate în fața caselor.~~ Adevărate ziduri de cetate.

În aceste adăposturi, păzite de culmea munților, s-a păstrat de-a lungul vremurilor me totdeauna prielnice, fînta curată și întregă a neamului nostru, cu dirzele tradiții ale trecutului și cu neîntovărită nădejde în bătăliile viitoare. Povestea rășinării începe din evul micritic al păstoritului,

cînd păzitorii termelor bogate, baci cu piepturile
 arcuite sub platoza cojocului înflorat, stăpîneau
~~stăpîneau~~ porcii și izvoarele, văile și codrul,
 din Valea Rozului pînă la Vadul Muchii și din
 coasta Boacă pînă dincolo de Dumbravă. Ve-
 curi de-arîndul, n-au fost separați de nicio ve-
 cînd tate. Erau ei singuri, cu oile și cu soarele, cu
 ploaia și cu păsările, cu cîntecul și cu logca străbună.
 Iar mai târziu, cînd s-au ivit la hotarul lor,
 cavalerii în armură, cu sulite și scuturi, jupii ră-
 zînarilor nu s-au dat, ci s-au ridicat să-și a-
 pare pămînturile, pe care le foloseau, cu hrisov
 scris, dela Facerea Lumii. Au fost dăruia româ-
 nii viteji din partea locului, care au apucat în
 mîină spada, după ce se deprimaseră să se apere
 de urși, cu bița, ca acul Tox, purtînd mîndrul
cognomen de Latinul, și parvenit în diploma de
 acum șapte sute de ani a regelui Emeric. Au fost
 mulți dregători în trăzneti, ca alde Bucur Hăm-
 bazine, Marin Roman, Alămaru Bănciță, apîncați
 în domeniile Sibiului, pentru dîrgenia cu care s-
 împotrăviseră puerii cu trupitoare a feudalilor.

Singurul ajutor și sprijin venea de dincolo
 de Munți. Biserica din Rășinari a primit cu

rocuroz, înfră bogatele daruri dela prea-ucorniciu
voivodzi munteni, trimise pentru pomanierea suf-
letului lor, iar în istoria statului transilvănean
a stăruit de-alungul sutelor de ani aducerea-
aminte a strălucirilor prințipi și frați de acelaș
sânge marele-herțeg Rada Neagu Vodă și Mircea
Vodă Basarab, herțeg al Târgarajului și domn
al Banatului de Severin.

Nici după ce Transilvania a ajuns sub stă-
pânirea lacomă a pajurei cu două capete, ~~cu~~
cunoscând perfida înșalăciune a Habsburgilor,
răzămărenii n-au dat uitării legătura lor de suflăt
cu frații de peste Carpați. În șahul lor ciobănesc,
deprins cu un statul, au tăiat vâile de-alungul și mun-
tă de-acurmeziguș, purtându-și turmele la iernat
și vînzîndu-și sacii cu lînă, dela Răurani și
Hilcei pînă dincolo de Brăila și dela Tîrgoviște
pînă la Bărăgan, pînă pe meleagurile Dobrogei. Con-
știința unității naționale a fost arma cea mai puter-
nică a luptei lor împotriva tuturor încercărilor
vremii. Sînt mai bine de o sută de ani, de cînd
cinstitul protopop Sava Popovici ținea predică ră-
șinărenilor despre menținerea noastră latină, lă-
murind marile întrebări ale istoriei românilor:

„Ce fel de sămânță veche este neamul românesc? Cu ce întâmplări și din ce pricini am venit noi în țara Saciei Mediterane, care de noi se numește Transilvania?” Mult mai târziu, la casa preotului Ion Brata, a cerut găzduire într-o zi, un tânăr palid și ostent, cu un braț de cârți drept ovia așezate și flăcări aprinse în pruroșii lui ochi negri. Venea dela Blaj și îl chema Mihail Eminescu. Părințele Ion Brata l-a ospătat, l-a înlesnit cu cele ce-i lipseau și l-a petrecut pe poteci ascunse, fără hirtii și fără varșei, înapoi în țară. Nici preotul-gospodar din Rășinari, nici preotul pribeag din Moldova, nu voriau să cunoască lotarea despărțitoare între fiii aceluiaș necem.

În satul peste care se lasă blânda mîngăiere a ierrei, ne îndreptăm spre amintirile trecutului. Ne oprim o clipă în fața locilor care străjuiesc momentul lui Andrei Băgăna, iscusitul mitropolit al Transilvaniei, care și-a ales ca locaș de rezniță odihnă în mijlocul crucilor de lemn ale credincioșilor săi ciobani dela Rășinari. Urcăm pe bătrîna „uliță a Popilor”, la casa unde, acum optzeci și patru de ani, a văzut lumina zilei Octavian Goga. Cei trei pruni-frățtini nu mai stră-

*

* *

Având sub ochii lor prezenta altor grăitoare a-
 duceri-aminte și păstrind în inimă tradițiile unui
 trecut străvechi, răzvrăterii trăiesc astăzi o viață
 nouă, ținând pasul cu preferențele vremii. Ei nu și-au
 părăsit încă deloc obiceiurile de altădată; dar s-au dat
 launa au mai deprins și alte meșteșuguri, pe care
 le mănuiesc cu acceiași sârguință. Lina turmelor
 din Răzinar, mai puțină decât oricând în indus-
 tria textilă, îngăduie creșterea căleșărilor de
 țesut covoare, unde mîinile țărănilor răzvrăterii
 sînt la loculă adevărată opera de artă. Le-am
 văzut lucrînd, și n-am știut ce să admir mai
 mult, gustul cu care sînt alese motivele desenului,
 dibăcia cu care au fost vopsite, în culori za-
 țurale, firele de lînă, sau îndemînarea cu care
 degetele țărănilor fac să sporească rîndurile în
 urzala răzvrăterii. Nu demult s-a întemeiat la
 Răzinar o cooperativă de țesătorie, care produce
 sîmuri, garote și bînci de țesătură, cerute pe tot cuprin-
 sul țării. Dar de cînd legătura cu Sibîul a devenit
 atât de lasnică, multumită liniei de tramvai
 electric construită încă din 1947, un mare nu-

măr de rășinăreni, aproape trei mii, lucrează în industria de pe malul Cîbinului. Ei au ajuns în scurtă vreme muncitori calificați la fabrica de mobile „Republica”, la întreprinderea de produse lactate „Sibiara”, la uzina de mașini „Flamura roșie” ba chiar la Întreprinderea Poligrafică, unde aceste odrale de ciobari sînt la lîmînă unele din cele mai artistice tipărituri românești. Această strămutare a brațelor de muncă de la sate în cîmpul producției industriale, e încă un semn al vremilor noi, ilustrînd dezvoltarea tot mai multilaterală a economiei noastre naționale. Urmările sînt dintre cele mai rodnice, arătînd o îmbucurătoare creștere a nivelului de trai în mijlocul populației țărănești.

Necutenite îmbunătățiri adilitare schimbă fața satului. Toate străzile Rășinarilor sînt astăzi pavate. Lumina fecului electric nu lîncește din nicio casă. În locul vechilor fîntîni cu găleată, au început să apară cîșmelele cu apă curgătoare, în așteptarea rețelei de conducte, care va cuprinde, nu peste multă vreme, întreg Rășinari. Șoseaua asfaltată, care se proiectează între Rășinari și Sibiu, va îngădui înlocuirea călătrilor vagoane de tramvai, cu spațioase și confortabile troleibuze. Un magazin universal, cu opt

vitrine moderne, arcuite în semicerc, s-a construit de curînd în centrul satului, oferînd rașinărenilor cele mai variate articole necesare vieții de fiecare zi. Căminul cultural, o impunătoare clădire în stil sovietic, cuprinde, în cele două etaje ale lui, o bibliotecă bine cercetată, un club sătesc, o sală de cinematograful și, în aripa din dreapta, o farmacie: mens sana in corpore sano. Rașinărenii și-au întocmit o trupă de teatru, din artiști amatori, iar corul lor are mîndria de a fi laureatul unui concurs pe întreaga țară.

Ultimul popas l-am făcut la muzeul din Rașinari, unde, în afară de obiectele de artă populară, cusături, ceramică, costume naționale, mobilă veche, unelte ale industriei casnice, se află și așa-zisul muzeu al călăreșilor rașinăreni au pornit să ia parte la așezarea de pe Cîmpul Libertății de lângă Blet, în aceea neuitată zi de 3/11 mai a anului 1948. Înainte de a ne pînțoarce în actualitate, a mai luminat odată, de dincolo de veac, un semeu al celor trecute vremuri.

Alex. Hloboj